

Недоручений дарунок

Іван Керницький

В кімнаті ч. 3 дев'ятого бльоку, за словами поета, "з журбою радість обнялась": один із мешканців кімнати, пан Микита Посмітюх, від'їздив завітним транспортом на дроворубні роботи в Канаду, а решта співпроживаючих прощали його на від'їздному невибагливим, але гідним бенкетом.

Після вступного "полоскання зубів" ароматичною "овочівкою" забрала слово пані Варвара Підпенька, що виступала на бенкеті в характері господині — завідуючої їстивною частиною імпрези і з тієї нагоди займала за столом почесне місце, розсівшись достойно і широко аж на двох табуретках.

— Так-то, так, пане Микитуню! — сказала вона, просльозившись. — Ви, молоді, сильні, здорові, їдете за ріки-моря, у світ заочі, а що ж буде з нами старими, кволими та немічними?

— Всіх до крематорія! — безапеляційно вирішив складне питання залишенців Семен Іванович Фуфайка, колишній в'язень німецьких концтаборів, якому ще й досі не затерлися в уяві жахливі привиди крематоріїв. До речі — Семен Іванович не був мешканцем 3-ої кімнати і, взагалі, дев'ятого бльоку, за те ж, як головний доставець гарячих трунків, був прошений, сказати б — з уряду на всі весілля, хрестини і тому подібні трактаменти, так, що згодом придбав собі навіть ім'я "таборового кума".

— Ваша правда, пане Фуфайка! — вела річ пані Варвара. — Молодих собі повибирали, як родзинки з колача, а нас, немічних, на шмельц! Отак з нами зробили, як з тою, перепрошуючи вас, консервою: все смачне з середини вижолобили та з'їли, а порожню шабатурку — на сміття! А так хотілося б мені побачити тую Америку! І не повірили б ви, саме, для чого? Звісно — не для розкошів та маєтків, куди там уже мені до розкошів на старості літ! Та хотілося б мені конче поладнати там, в Америці, один важний справунок. Хотілося б мені побачити на власні очі оту... як її..., Влодзю, як називається тая з двома зубами спереду?..

— Пані Рузвелт! — відповів із кутка приймачок Влодзьо-сирітка, учень 2-ої класи гімназії і пластун-учасник після першої проби. Влодзьо-сирітка, як і личить пластунові, не брав активної участі в п'яному бенкетуванні, а сидів собі осторонь, гриз "канапки" і клеїв поштові марки до альбому. Лише час до часу відгукувався на питання, які ставила йому в сумнівних квестіях пані Варвара.

— Отож то, пані Рузвелтиха. Вздріти на власні очі тую шляхетну особу — це моя сон-мрія! Як би так мені Бог дозволив її побачити, то я по руках її цілувала б та все дякувала б їй за те, що вона нас, бідних дипістих, не видала на поталу і так мужньо обороняла перед ворогами. Ге-ге, то не штука, що тепер світ розкусив большевиків, що то вони за зіленько, і нам уже обух над головою не висить, але був такий час, що не один демократ радий був нас продати за 30 срібняків, як Юда Ісуса Христа, — а вона вперлася на своєму і сказала: ні! Не дам їх тому кальвінові на люті тортури, бо це мої

діти, бо я їх люблю і за ними в огонь скочу. А коли ви їх прогандлюєте, то я сама влізу до худоб'ячого вагону і поїду з ними на Сибір! І що ви подумали б: американці налякалися і загальмували примусову репатріацію!

— Репатріацію, поправив із кутка Влодзьо-сирітка.

— Я довго думала-міркувала, як би то віддячитись їй за її людяність та золоте серце, і, врешті, ось що придумала, подивіться: вишила гладдю, на льняному полотні нашу українську сорочку, з надтичкою, сам раз буде на її зріст, та й оцю хвартушину з крайкою, та й ще до того всього вимережила хустинку... Все те хотілося б мені власними руками скласти їй в подарунок, так що ж, коли нас до Америки не беруть!

Пані Варвара з побожністю витягнула з кутка призначені в дар пані Елеонорі витвори народнього мистецтва та порозкладала їх на столі, а присутні гості зосереджено оглядали цю принагідну виставку народнього промислу і не шкодували вишивальниці похвал. Навіть мовчазний Семен Іванович, що не звик був багато варнякати, а зате ретельно надолужував свою маломовність тим, що посилено відживлявся, отож навіть і він признав із повною об'єктивністю, що ці речі зроблені,очень іскусно".

— Ба, та то ще не все! — метушилась далі розпломеніла від хвальби пані Варвара. Оце ще торік я почала була нанизувати з кольорових кораликів, жовтих і синіх, такий ґерданець з тризубом, що то їх колись наше славне парубоцтво пришпилювало собі на груди і так парадувало. Оцей ґерданець я хотіла була дарувати тому, як його..., Влодзьо, як називається той сухий, в окулярах?

— Президент Труман, — відповів із кутка Влодзьо-сирітка.

— Отож то, власне, для нього я робила цей ґерданець, щоб мав чим причепуритись, як вийде в неділю до церкви. Але потім той Труман сильно мені попсувався: ще коли обіцяв, що нас всіх прийме до Америки за своїх, а що з тої обіцянки вийшло?

В обороні президента Трумана забрав слово сам пан Микита Посмітюх, зайнятий у міжчасі розкорковуванням довгої батареї пляшок із пивом.

— Щодо тої точки вашої, то я дав би вам контра, пані Варваро, — сказав Микита. — Він, то значить хоч би і той Труман, ані мені брат, ані сват, і, взагалі, я навіть не лімігрую до Прилучених Держав, лише до Канади, і мені його притехція непотрібна. Але скажу вам так, по справедливості: надаремне ви його псьочите! Чи ви хоч маєте понятіє, яка то тяжка служба бути президентом? Та ж до того треба мати голову, як бочка! Ви дивіться хоч би наш бльоковий, пан магістер Булька, вчений чоловік, школи скінчив, а прийде розподіляти жилетки, чи туалетний папір, то самий густо-часто збаламутиться! А що ж допіру такий президент... Ви гадаєте, що він одних нас дипістів має на карку? А Японія — що? А Франція що? А турок, що пес?... А до війни шикуватися треба, чи не треба? А головне мус пантрувати за продукцією антонівки, щоб накопити цього вдосталь, поки Ванька свого дідька зліпить! А ниньки такий час, що на обслугу не можна здатися, такий окей" аби вам свої години відкалатав і в п'ятницю пейду взяв, а ти, як господар, мусиш сам про все подбати. І хоч він і президент, а не раз мусить закотити рукави, взяти шуфлю в руки та підсипати під баняк коксу, щоб робота йшла

справно і бомба за бомбою з-під праси вискакувала. А ви кажете: „Забув про нас“, чи як там... Як тут не забути, коли тобі клопоти обсіли голову, як струпи?

— Говоріть своє! — зневажливо закрепили губи пані Варвара. Я знаю, що хлоп за хлопом завжди тягне, але скажу вам тільки одне: і він колись інакший був, а теперечки попсувся. З того часу, як тая проклята Мокрина закрутила йому голову...

— Що за Мокрина? Чия Мокрина? допитувались гості.

— Ігі! А ви, хіба, що, не чули? Газет не читаете, радія не слухаете? Та ж тепер цілий світ шумить про Мокрину Трумана!

— Не Мокрину, а доктрину, — поправив із кутка Влодзьо-сирітка.

— Мокрина, чи Дарина, все одно шельма-баба, опутала неборака так, що він уже сам не знає, що творить і що робить!..

....Отак, то за сим, то за тим, і прощальний бенкет на честь пана Микити Посмітюха, переплітаний культурною гутіркою, а далі широко-патріотичними піснями, протягнувся далеко поза північ. І це справді якийсь фатальний збіг обставин, що вечірка, яка весь час стояла на такому товариському ступені, на другий день вранці знайшла свій епілог на станиці таборової поліції...

Бо, власне, на другий день вранці, коли пані Варвара ліквідувала рештки вчорашнього прийняття й приводила до порядку кімнату, виявилось, що з куфра канув, як камінь у воду, комплект народної ноші, призначений в дарунок пані Рузвелт, а на додаток пропав зі стола будильник марки "Докса"...

— Харцизи! Недолюдки! — ремствувала пані Варвара, а її голосок розходився по всіх залах і коридорах. — Зроби їм баль, дай їм їсти-пити, а вони за те останню вереньку з-під тебе витягнуть! Та коли б хоч знаття котрий гаспид так важко мене скривдив: цей Посмітюх чи тая Фуфайка?..

Як у всіх сумнівних випадках, так і тепер став пані Варварі в пригоді неоцінений Влодзьо-сирітка. Вийшло на яву, що, завжди кмітливий і бистрий пластун не лише гриз "канапки" та ліпив поштові марки, але вряди-годи — позирав на деякі підозрілі рухи гостей, і в одному моменті запримітив, як наш свіжоспечений канадієць в самому розгарі політичної дискусії, всунув щось крадьки за пазуху, яка потім сильно була "віддулася"...

— Так, це він бухнув стрій і будильник! — загомоніла пані Варвара і, не гаючи часу, підняла відповідні кроки.

Зміцнена стежа таборової поліції, очолена самим паном командантом, затримала пана Посмітюха саме в той зворушливий момент, коли він, із сльозами в очах, розцілювався з друзями та знайомими і вантажив на самохід свої скромні, скитальські статки.

— Хвилинка! — службово підняв руку пан командант. — Ану, дозвольте нам, пане Посмітюх, ще раз, на прощання, заглянути до ваших валізок.

Очевидно на таке діктум пан Посмітюх спалахнув святим обуренням:

— Панове, ніби що це за гранда? Звідки на мене впало таке погане підозріння?! Справді, так тільки може зробити українська поліція! Неповинно напастувати чоловіка,

в такій драматичній хвилині, коли він на віки вічні покидає рідний табір, їде в світ заочі, далеко від неньки-України...

Та тоді, серед такої напруженої ситуації, раптом в одній валізі так щось затріщало, що налякані поліцаї повідскакували на боки!

— Прошу пані! Наш будильник дзвонить! — тріумфально зарепетував Влодзьо-сирітка, а пані Варвара з радості трохи не обімліла.

— Еге ж, не мала, зараза, коли задзвонити, аж тепер... — зрезигновано махнув рукою пан Микита Посмітюх і вже навіть не пробував протестувати, коли поліцисти вивантажили з авта його багаж і понесли на станицю...

А там, звичайна річ, в одній з валізок знайшовся не тільки будильник, але й сорочка з надтичкою, і хвартушок з крайкою, і мережана хусточка. Пан Посмітюх притомно тлумачився під час переслухання, що він хотів зробити прислугу пані Варварі і взяв ці речі з собою до Канади, щоб їх потім по-сусідству передати в дарунок пані Рузвелт. Не вмів лише якось пояснити, кому був призначений в подарунок будильник марки "Докса"...